

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT KOPER
Dodiplomski visokošolski strokovni študijski program Management

Diplomska naloga
SESTAVA IN ANALIZA LETNEGA POROČILA V
GOSPODARSKI DRUŽBI

Mentor: izr. prof. dr. Franko Milost

KOPER, 2006

ALEŠ REČNIK

POVZETEK

Diplomska naloga obravnava sestavo in analizo letnega poročila podjetja Koples, d.o.o.. V prvem, teoretičnem delu naloge, je predstavljen pojem računovodskega analiziranja z različnimi metodami, opisana je analiza učinkovitosti in uspešnosti poslovanja ter analiza sredstev in obveznosti do virov sredstev. Prav tako opisuje gospodarske kategorije v računovodstvu, kot so stroški, odhodki, prihodki, poslovni izid in bilanca stanja ter osnovna in gibljiva sredstva, ki so sestavni del premoženja podjetja. Opisuje sestavo in analizo letnega poročila po Slovenskem Zakonu o gospodarskih družbah, njegov namen, pripravo, sestavo in koristi. V drugem, praktičnem delu, sledi predstavitev podjetja Koples, d.o.o., njegova bilanca stanja ter izkaz poslovnega in finančnega izida za leti 2004 in 2005. V tem delu je opravljena analiza poslovnega izida s kazalniki glede na sredstva in obveznosti do virov sredstev, kazalniki gospodarnosti, kazalniki financiranja in kazalniki investiranja. V zadnjem delu naloge so podane ugotovitve in predloge za izboljšavo.

Ključne besede: letno poročilo, sestava letnega poročila, analiza letnega poročila, zaključni računi, bilance stanja, poslovni izidi, finančni izidi, stroški, odhodki, prihodki, dobiček, kapital

ABSTRACT

The degree thesis deals with the composition and analysis of the final account of the company Koples. The first theoretical part presents the conception of the accountancy analysis by using different methods, it describes the analysis of the business efficiency and successfulness and claims. Also presents different economic accountancy categories like costs, costs of sales, sales, profit and loss account, balance sheet and basic and flexible assets which are component parts of the company's funds. The thesis describes the content of the final account analysis based on Slovenian Companies Law, followed by its analysis, purpose, preparation and benefits. In the following second, empirical part is the presentation of the company Koples, its balance sheet, and the business and financial outcomes for the year 2004 and 2005. There is an analysis of the company's success, carried out by using the ratios assets and claims, the economy ratios, the financing ratios and the investment ratios. In the last part the degree thesis concludes with statements and proposals for improvement.

Key words: annual account, composition of the annual account, analysis of the annual account, balance sheet, profit and loss account, financial account, costs, expenses, incomes, profit, capital

UDK: 657.37:658.1(043.2)

VSEBINA

1	Uvod	1
2	Pojem računovodstva	3
2.1	Ekonomске kategorije, ki jih računovodstvo spremlja in proučuje	3
2.1.1	Statično opredeljene ekonomske kategorije	3
2.1.2	Dinamično opredeljene ekonomske kategorije	4
2.2	Računovodski izkazi	9
2.2.1	Bilanca stanja	9
2.2.2	Bilanca poslovnega izida	10
2.2.3	Bilanca finančnega izida	10
2.3	Računovodsko analiziranje poslovanja	11
2.3.1	Metode računovodskega analiziranja poslovanja	11
2.3.2	Analiziranje učinkovitosti in uspešnosti poslovanja	12
2.3.3	Analiziranje sredstev in obveznosti do virov sredstev	12
3	Letno poročilo	15
3.1	Računovodski sistem v podjetju in računovodske informacije	15
3.2	Namen letnega poročila	16
3.3	Priprava letnega poročila	16
3.4	Kaj je letno poročilo?	18
3.5	Koristi od letnega poročila	18
3.6	Sestava letnega poročila	19
3.6.1	Uvodni del letnega poročila	20
3.6.2	Opisni del letnega poročila	21
3.6.3	Finančni del letnega poročila	22
4	Predstavitev podjetja Koples, d.o.o.	23
5	Razčlenitev računovodskih izkazov	25
5.1	Primerjava bilance stanja Koples, d.o.o. za leti 2005 in 2004	25
5.2	Primerjava poslovnega izida Koples, d.o.o. za leti 2005 in 2004	27
5.3	Primerjava izkaza finančnih tokov Koples, d.o.o. za leti 2005 in 2004	29
5.4	Analiza s kazalniki	30
5.4.1	Kazalniki v zvezi s sredstvi in obveznosti do virov sredstev	30
5.4.2	Kazalniki v zvezi s poslovnim izidom	31
5.4.3	Kazalniki v zvezi s financiranjem	32
5.4.4	Kazalniki investiranja	34
5.4.5	Kazalnik zadolžitve	34
5.4.6	Povzetek vseh kazalnikov	35

6 Zaključek.....	37
Literatura	39
Viri	40

TABELE

Tabela 5.1	Primerjava bilance stanja za leti 2005 in 2004 (v tisoč SIT).....	26
Tabela 5.2	Primerjava poslovnega izida za leti 2005 in 2004 (v tisoč SIT).....	28
Tabela 5.3	Primerjava izkaza finančnih tokov za leti 2005 in leto 2004 (v tisoč SIT).....	29
Tabela 5.4	Stopnja udeležnosti obratnih sredstev v sredstvih	30
Tabela 5.5	Koeficient opremljenosti dela s sredstvi.....	30
Tabela 5.6	Koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev	31
Tabela 5.7	Koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih sredstev	31
Tabela 5.8	Koeficient gospodarnosti.....	31
Tabela 5.9	Koeficient čiste donosnosti kapitala.....	32
Tabela 5.10	Celotna dobičkonosnost.....	32
Tabela 5.11	Delež udeležnosti kapitala v financiranju.....	32
Tabela 5.12	Delež dolgov v financiranju	33
Tabela 5.13	Kazalnik finančnega vzvoda.....	33
Tabela 5.14	Kazalnik osnovnega investiranja.....	34
Tabela 5.15	Delež zalog v gibljivih sredstvih	34
Tabela 5.16	Koeficient zadolžitve.....	34
Tabela 5.17	Povzetek vseh kazalnikov.....	35

KRAJŠAVE

SRS	slovenski računovodski standardi
MRS	mednarodni računovodski standardi
EU	Evropska Unija
ZDA	Združene države Amerike

1 UVOD

Podjetja poslujejo v stalno se spreminjajočem in konkurenčnem okolju, v katerem se srečujejo s številnimi izzivi, ki zahtevajo hitre in preudarne reakcije. Te morajo zagotoviti uspešnost poslovanja in dolgoročno preživetje podjetja. Z analizo poslovanja želi tako podjetje spoznati poslovanje, ugotoviti probleme in morebitne rezerve pri poslovanju, spoznati dejavnike, ki določajo uspešnost oziroma neuspešnost poslovanja, ter na osnovi izsledkov analize sprejeti ustrezne ukrepe za izboljšanje uspešnosti poslovanja. Računovodstvo lahko opredelimo kot vrednostno spremljanje poslovanje nekega poslovnega sistema, pri čemer z izrazom vrednostno mislimo na merjenje v denarnih merskih enotah. Računovodske informacije so torej izražene vrednostno. Vendar pa so za investitorje in druge interesne skupine znotraj in zunaj podjetja pomembne tudi druge, ne računovodske informacije. Glede na to, da je danes v poslovnem svetu vse bolj jasno, da je dobiček le kratkoročno merilo uspešnosti poslovanja, postajajo vse pomembnejše informacije o procesih, ki zagotavljajo dolgoročno uspešnost poslovanja, teh pa računovodstvo ne zagotavlja. To so predvsem informacije o razvoju, trženju, izobraževanju, informacije o vključevanju podjetja v družbeno okolje, o njegovem upoštevanju kakovostnih in ekoloških standardov, tehnološkem razvoju, varnosti. Prav tako računovodske informacije ne povedo veliko o tržnih deležih, konkurenčnosti, prednostih in slabostih podjetja.

Iz vsega tega lahko zaključimo, da so računovodske informacije le del potrebnih informacij za analiziranje in uspešno odločanje v podjetju. Zakon o gospodarskih družbah je zato uvedel letno poročilo podjetja, ki prikazuje celovito poslovanje podjetja v določenem poslovnem letu in je sestavljen iz računovodskega poročila in poslovnega poročila. Poslovno poročilo vsebuje predvsem pogled poslovodstva na rezultate poslovanja in pogled v prihodnost ter podrobnejše informacije o doseženih rezultatih posameznih poslovnih področij. Teh informacij računovodstvo ne prikazuje. Računovodsko poročilo vsebuje računovodske izraze in ustrezna pojasnila, ki obravnavajo predvsem uporabljene metode ter računovodske politike in so pomembna za razumevanje izrazov (Horvat 2000, 9–11).

Namen diplomske naloge je zbrati spoznanja in ugotovitve s področja analize temeljnih računovodskih izkazov in jih uporabiti za presojo finančnega položaja podjetja ter podatke analizirati in podati predloge za izboljšavo.

Uvodu sledita drugo in tretje poglavje, ki sta sestavljena iz teoretičnega dela v katerem so povzete definicije različnih avtorjev. Obravnavane so gospodarske kategorije, ki jih računovodstvo spremlja in proučuje. Opredeljeni so stroški, ker poslovni proces ni mogoč brez prvin, in če prvine cenovno ovrednotimo, govorimo o stroških. Tako kot stroški v samem poslovnem procesu nastajajo tudi prihodki in odhodki. Poslovni izid je pomembna kategorija v računovodstvu, saj nam izkazuje dobiček ali izgubo v vsaki družbi. Naloga na kratko opisuje tudi sredstva in obveznosti do virov sredstev. Temeljna računovodska izkaza sta bilanca stanja in bilanca

poslovnega izida. Bilanca stanja prikazuje stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev, bilanca poslovnega izida pa poslovni izid poslovnega sistema v obračunskem obdobju. V teoretičnem delu naloge so predstavljeni še bilančna načela, bilančna politika, bilančna strategija in bilančna taktika. Na koncu je kratek opis metod računovodskega analiziranja poslovanja ter analiziranja učinkovitosti in uspešnosti poslovanja.

Sledi četrto poglavje, kjer je kratka predstavitev podjetja Koples, d.o.o. in njegova dejavnost.

V petem poglavju je obravnavana sestava in analiza zaključnega računa podjetja Koples, d.o.o.o.. Povzema primerjavo vseh treh parametrov za leti 2005 in 2004. Opravljena je tudi analiza s kazalniki, in sicer s kazalniki v zvezi s sredstvi in obveznostmi do virov sredstev, kazalniki v zvezi s poslovnim izidom, kazalniki v zvezi s financiranjem, kazalniki v zvezi z investiranjem in s kazalnikom zadolžitve. Na koncu je tabela s povzetkom vseh kazalnikov za leti 2005 in 2004.

Diplomska naloga se zaključuje s šestim poglavjem, v katerem so predstavljene sklepne misli in ugotovitve.

2 POJEM RAČUNOVODSTVA

Računovodstvo je dejavnost spremljanja in proučevanja v denarni merski enoti izraženih pojavov, ki so povezani s poslovanjem kakega poslovnega sistema. S poslovanjem v najširšem pomenu razumemo nakupovanje prvin, proizvodnje in prodajanje proizvodov, nakupovanje in prodajanje blaga ter opravljanje storitev (Turk in Melavc 1998, 11). Računovodstvo oblikuje za poslovne odločitve pomembne informacije.

2.1 Ekonomske kategorije, ki jih računovodstvo spremlja in proučuje

Računovodstvo kot veda spremlja in preučuje ekonomske kategorije. Zelo pomembna je delitev na statično in dinamično opredeljene ekonomske kategorije.

Statično opredeljene ekonomske kategorije so tiste, ki jih lahko dojamemo le v povsem določenem trenutku, medtem ko jih v razdobju lahko dojamemo zgolj z njihovo povprečno velikostjo, ki je rezultat večjega števila v trenutku obstoječih velikosti. Nasprotno so dinamično opredeljene ekonomske kategorije tiste, ki jih lahko dojamemo le v povsem določenem razdobju (Turk in Melavc 1998, 45).

2.1.1 *Statično opredeljene ekonomske kategorije*

Med statične ekonomske kategorije uvrščamo

- sredstva in obveznosti do virov sredstev, ki se pojavijo v poslovnem sistemu že ob njegovi ustanovitvi. Povečujejo in zmanjšujejo se skladno z njegovim poslovanjem. In prenehajo, če poslovni sistem preneha obstajati.

Sredstva in obveznosti do virov sredstev sta ekonomski kategoriji, ki sta izkazani v bilanci stanja.

Sredstva obsegajo premoženje, to je vse, kar je last podjetja – poslovnega sistema. Imamo pojavno obliko stvari, pravic in denarja.

Temeljna razvrstitev sredstev je na:

- Osnovna sredstva imajo obliko stvari in pravic – zemljišča, zgradbe, oprema, gozdovi, zaloge investicijskega materiala. Nahajajo se lahko v uporabi, v pripravi, zunaj uporabe ali so lahko dana v poslovni najem – zakup. Osnovna sredstva v obliki pravic so: naložbe, koncesije, patenti, blagovne znamke, organizacijski (zagoni) stroški in stroški razvijanja, naložbe v dobro ime, terjatve v zvezi z izgradnjo osnovnih sredstev ...
- Obratna sredstva se tudi pojavljajo v obliki stvari in pravic. Obratna sredstva v obliki stvari so: material v širšem smislu, drobni inventar in nedokončana proizvodnja, ki se lahko nahajajo na zalogi, v pripravi, v uporabi ali na poti. Obratna sredstva v obliki pravic pa so: prejeti kratkoročni papirji, kratkoročne terjatve in kratkoročno odloženi stroški.

- Finančne naložbe so: dana kratkoročna posojila, dana dolgoročna posojila, naložbe, ki se pojavljajo kot kapital drugih poslovnih sistemov, naložbe v odkupljene lastne delnice.
- Obveznosti do virov sredstev – govorimo o obveznosti do vseh financerjev, to je obveznosti do upnikov in do lastnikov ter po osebah nerazporejene obveznosti med dolgoročnimi rezervacijami in kratkoročnimi udolgovljenimi časovnimi razmejitvami; v bilanci stanja so razčlenjene na kapital, dolgoročne rezervacije, dolgoročne finančne obveznosti, dolgoročne poslovne obveznosti, kratkoročne finančne obveznosti in kratkoročne udolgovljene časovne razmejitve (Turk 2000, 381).

2.1.2 Dinamično opredeljene ekonomske kategorije

Vrednost dinamično opredeljenih ekonomskih kategorij računovodsko povezujemo z določenim obdobjem opazovanja in z uspešnostjo. Njihov nastanek povzročajo posamezni poslovni dogodki, na primer prodaja dokončnih proizvodov. Pri tem moramo biti pozorni na prenašanje vrednosti dinamičnih gospodarskih kategorij, ki nastanejo znotraj določenega poslovnega obdobja, v naslednje poslovno obdobje. V takih primerih prenašamo le vrednosti dinamičnih kategorij, ki smo jih prenesli oziroma preoblikovali v statične (Kokotec-Novak idr. 1997, 27–28).

Stroški

Cilj poslovnega procesa je ustvarjanje določenih poslovnih učinkov, to je proizvodov ali storitev. Poslovni proces pa ni mogoč brez njegovih prvin – to je delovnih sredstev, predmetov dela, storitev in dela. Te prvine se v poslovnem procesu trošijo. Če potroške omenjenih prvin ovrednotimo, govorimo o stroških (Milost 1997, 28).

Iz tega lahko izhajamo, da so potroški količine porabljenih prvin poslovnega procesa in stroški cenovno izraženi potroški. To pomeni, da so stroški cenovno izraženi potroški delovnih sredstev, predmetov dela, delovne sile in storitev (Turk in Melavc 1997, 41–43).

Leksikon pa stroške opredeljuje kot (Leksikon CZ 1998, 1021): »cenovno izraženi potroški delovnih sredstev, delovnih predmetov, storitev in delovne sile, ki so nujni, da bi dosegli kak gospodarski učinek«.

Za razumevanje stroškov in pojmov, povezanih s stroški, je pomembna razlaga razlik med naslednjimi pojmi:

- Potrošek je povezan s trošenjem posameznih prvin poslovnega procesa ali proizvodnih virov v njihovi naravni obliki. Potroške ugotovimo, če z določeno mersko enoto izmerimo ali ocenimo količino potrošenega proizvodnega vira.

- Strošek je vrednostno izražen nujen potrošek prvin poslovnega procesa, in sicer gre za zmnožek določenega potroška in cene za enoto tega potroška.
- Izdatek je zmanjševanje denarnih sredstev podjetja oziroma izdajanje, odliv denarja.
- Odhodki so stroški, ki so zajeti v prodanih poslovnih učinkih. Pomembno je, da se razlika med stroški in odhodki pojavlja le med posameznimi obračunskimi obdobji.

Stroške razvrščamo po različnih merilih.

Najpogostejše razvrščanje stroškov je tisto, ki vključuje *naravne vrste stroškov*. Naravni stroški nastajajo v poslovnem procesu s trošenjem prvin poslovnega procesa, torej lahko govorimo o stroških delovnih sredstev, stroških predmetov dela, stroških storitev in stroških dela.

Ta razvrstitev pa ni zelo uporabna, primernejša razvrstitev je *na izvirne vrste stroškov*, med katere spadajo: stroški materiala, stroški storitev v ožjem smislu, stroški amortizacije, stroški odpisov zalog in terjatev, stroški davkov, stroški dela in stroški obresti.

Iz izvernih stroškov so sestavljeni *izpeljani stroški*, izpeljani stroški pa nastanejo v trenutku, ko jih prenesemo z ene organizacijske enote na drugo organizacijsko enoto istega poslovnega sistema.

Naslednja delitev stroškov je delitev na *načrtovane* in *uresničene stroške*. Tako delitev dobimo glede na časovni vidik. Načrtovani stroški so predračunani stroški, uresničeni stroški pa obračunani stroški.

Če opazujemo stroške na ravni posameznega proizvodnega programa ali celo ožje, na podlagi stroškovnega mesta in stroškovnega nosilca, govorimo o *posrednih* in *neposrednih* stroških. Posredni stroški so tisti, ki se nanašajo na celoten poslovni sistem, neposredni stroški pa se nanašajo na posamezno proizvodnjo oziroma storitev v poslovnem sistemu.

Pomembna je tudi delitev glede na obseg poslovanja organizacije. S tega vidika delimo stroške na *stalne* in *spremenljive stroške*. Stalni stroški so fiksni in se ne spreminjajo z obsegom poslovanja, obstajajo tudi, če podjetje na posluje. Poleg tega se stalni stroški na enoto učinka spreminjajo. Te delimo naprej na *neomejeno stalne stroške* in *omejeno stalne stroške*. Neomejeno stalni stroški so tisti, na katere obseg dejavnosti sploh ne vpliva. Med neomejeno stalne stroške spadajo amortizacija, če je obračunana časovno, zavarovalne premije, najemnine in podobno. Omejeno stalni stroški pa so tisti, na katere sprememba obsega dejavnosti ne vpliva v določenih mejah, ko pa so te meje prekoračene, se stroški skokovito povečajo, vendar do prve naslednje meje nanje obseg dejavnosti spet ne vpliva. Spremenljivi stroški so variabilni in se spreminjajo glede na obseg poslovanja. Spremenljive stroške nadalje delimo na *sorazmerno spremenljive stroške*, *napredujoče spremenljive stroške* in *nazadujoče spremenljive stroške*. Sorazmerno spremenljivi stroški so na enoto učinka vedno enaki,

kar pomeni, da se spreminjajo enako kot obseg poslovanja (stroški izdelovalnega materiala ali plače, ki so obračunane glede na ustvarjene količine). Ti stroški so lahko tudi napredujoči ali nazadujoči, odvisno od okoliščin, v katerih nastajajo. Napredujoči spremenljivi stroški naraščajo hitreje kot obseg poslovanja (npr. plače, kadar zaradi povečanja obsega proizvodnje uvedemo dražje nočno ali nadurno delo in podobno). Nazadujoči spremenljivi stroški pa naraščajo počasneje od obsega poslovanja (npr. stroški razvoja) (Turk in Melavc 2001, 59–64).

Stroške glede na posamezne poslovne funkcije delimo tudi na *stroške učinkov* in *stroške obdobja*. Gre za to, ali jih prenašamo v zaloge učinkov, ali pa jih neposredno ob nastanku preoblikujemo v odhodke.

Stroške lahko delimo tudi na *odločujoče* in *neodločujoče*. Odločujoči so tisti, katerih sedanji celotni obseg bi se spremenil, če bi sprejeli neko različico, neodločujoči pa tisti, ki ostanejo v celotnem obsegu enaki, ne glede na različico.

Mejni stroški so stroški, ki so potrebni za proizvodnjo dodatnega učinka poslovnega sistema, to pomeni, da so mejni stroški *dodatni stroški*.

Oportunitetni stroški so stroški zavržene priložnosti, torej ovrednotenje druge najboljše alternative, ki je nismo izbrali.

Nadaljnja delitev stroškov je lahko tudi delitev na *obvladljive* in *neobvladljive stroške*. To razvrstitev upoštevamo takrat, kadar imajo organizacije organizirana mesta odgovornosti in omogočajo preverjanje, koliko lahko tisti, ki vodi mesto odgovornosti, tudi vpliva na obseg stroškov, ki zadevajo to mesto odgovornosti.

Vračunani stroški so tisti, ki jih v določenem obdobju tudi računovodsko opredelimo kot dinamično gospodarsko kategorijo stroška in jih vračunamo v vrednosti nastalih ali prodanih poslovnih učinkov.

Nevračunani stroški pa so tisti, ki jih v določenem obdobju še nismo izkazali med stroške, ampak so odloženi med sredstvi v okviru aktivnih časovnih razmejitev (Turk idr. 1998, 77–91).

Odhodki

Odhodki so nasprotje prihodkov in skupaj z njimi oblikujejo poslovni izid v določenem obračunskem obdobju. Večino odhodkov lahko opredelimo kot stroške v prodanih poslovnih učinkih. Odhodki so žrtvovane vrednosti, ki so potrebne za doseganje prihodkov kot pridobljenih vrednosti.

Stroški se spremenijo v odhodke, ko poslovne učinke prodamo.

Slovenski računovodski standardi, natančneje SRS 17, pravijo, da so odhodki zmanjšanja gospodarskih koristi v obračunskem obdobju v obliki zmanjšanj sredstev ali povečanj dolgov, prek poslovnega izida pa vplivajo na velikost kapitala. SRS 17 razvršča odhodke na:

- Poslovni odhodki so v načelu enaki vračunanim stroškom v obračunskem obdobju, povečanim za stroške, ki se zadržujejo v začetnih zalogah proizvodov in

nedokončane proizvodnje. V trgovinskih podjetjih, kjer se stroški ne zadržujejo v zalogah, je treba pri ugotavljanju poslovnih odhodkov všteti še nabavno vrednost prodanega trgovskega blaga. Podobno kot trgovsko blago se obravnava tudi prodani material. Vsa podjetja pa morajo tem stroškom dodati še morebitne deleže zaposlencev v razširjenem dobičku in prevrednotene poslovne odhodke, ki pri tem niso bili obravnavani kot stroški. Stroški obresti so izključeni iz poslovnih odhodkov. Poslovni odhodki se po namenu razvrščajo:

- na proizvodjalne stroške prodanih količin in v trgovskih podjetjih na nabavno vrednost prodanih količin ter
- na posredne stroške nabavljanja in prodajanja, neposredne stroške prodajanja, posredne stroške skupnih služb in prevrednotovalne poslovne odhodke, ki niso stroški.
- Finančni odhodki so odhodki za financiranje in odhodki za naložbenje. Prve sestavljajo predvsem stroški danih obresti, drugi pa imajo predvsem naravo prevrednotovalnih finančnih odhodkov. Za potrebe notranjega proučevanja se lahko odhodki za financiranje razčlenjujejo na del, ki je povezan z ustvarjanjem poslovnih prihodkov, in del, ki je povezan izključno z ustvarjanjem finančnih prihodkov.

Poslovni odhodki in finančni odhodki so redni odhodki.

- Izredne odhodke sestavljajo neobičajne postavke, ki v obravnavanem poslovnem letu zmanjšujejo izid rednega poslovanja. Kot izredni odhodek se štejejo tudi rezervacije za kritje možne izgube, če je verjetno, da bodo prihodnji dogodki potrdili, da bo po upoštevanju vseh možnih rešitev na dan bilance stanja prišlo do izgube, ali če je mogoče razumno oceniti znesek možne izgube. Kot posebna vrsta izrednih odhodkov se šteje neporavnana izguba iz prejšnjih let, ki se poravnava z odpisom obveznosti ali s prejetimi dotacijami v obravnavanem poslovnem letu.

Prihodki

Če smo pri odhodkih govorili o žrtvovanih vrednostih so prihodki pridobivanje vrednosti. Prihodke pa moramo ločevati od prejemkov. Prejemki so povečanje stanja denarja in ne vplivajo na poslovni izid, medtem ko prihodki vplivajo na poslovni izid poslovnega sistema. Prihodki tudi niso vedno gospodarsko povezani s prejemki (npr. ko blago prodamo, nastane za poslovni sistem prihodek, ko pa nam kupci blago plačajo, nastane za poslovni sistem prejemek).

Slovenski računovodski standardi – SRS 18 poznajo tri skupine prihodkov, in sicer:

- Poslovni prihodki so prihodki od prodaje in drugi poslovni prihodki, povezani s poslovnimi učinki.
- Prihodke od prodaje sestavljajo prodajne vrednosti prodanih proizvodov oziroma trgovskega blaga in materiala ter opravljenih storitev v obračunskem obdobju (razen finančnih prihodkov na tej podlagi). Razčlenjujejo se na prihodke od prodaje lastnih poslovnih učinkov (proizvodov in storitev) ter prihodke od prodaje trgovskega blaga in materiala. Zneski, zbrani v korist tretjih oseb, ko so obračunani davek na dodano vrednost in druge dajatve, niso sestavina prihodkov od prodaje. Prav tako tudi zneski, zbrani v korist zastopanega, niso sestavina prihodkov od prodaje (prihodek od prodaje je le storitev zastopnika).
- Drugi poslovni prihodki, povezani s poslovnimi učinki, so subvencije, dotacije, regresije, kompenzacije, premije in podobni prihodki. Državne podpore, prejete za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev, ostajajo začasno med dolgoročnimi rezervacijami in se prenašajo med poslovne prihodke skladno z amortiziranjem ustreznih opredmetenih osnovnih sredstev.
- Finančni prihodki so prihodki od naložbenja. Pojavljajo se v zvezi z dolgoročnimi in kratkoročnimi finančnimi naložbami, pa tudi v zvezi s terjatvami. Sestavljajo jih obračunane obresti in deleži v dobičku drugih, pa tudi prevrednotovalni finančni prihodki. Razčlenjujejo se na finančne prihodke, ki niso odvisni od poslovnega izida drugih (npr. prejete obresti), in finančne prihodke, ki so odvisni od poslovnega izida drugih (npr. prejete dividende).
- Izredne prihodke sestavljajo neobičajne postavke, ki v obravnavanem poslovnem letu povečujejo izid rednega poslovanja. Med izredne prihodke štejejo tudi tisti, ki so dobljeni za poravnavo izgube iz prejšnjih let, razen če gre za uporabo lastnih virov sredstev.

Izredni prihodek je tudi prejeta dotacija za kritje neporavnane izgube iz prejšnjih poslovnih let.

Poslovni izid in finančni izid

Poslovni izid je razlika med vsemi prihodki in vsemi odhodki v obračunskem obdobju, je torej razlika med pridobljenimi in žrtvovanimi vrednostmi.

Poslovni izid lahko obravnavamo na ravni celotne organizacije, po posameznih področjih oz. njenih delih, ali pa na ravni posameznega poslovnega učinka, takrat govorimo o poslovnem izidu stroškovnega mesta ali stroškovnega nosilca.

Slovenski računovodski standard 19 podrobno opisuje vrste poslovnega in finančnega izida in pravi, da je poslovni izid razlika med prihodki in odhodki v obračunskem obdobju, finančni izid pa je razlika med prejemki in izdatki v obračunskem obdobju, lahko pa tudi razlika med pritoki in odtoki v obračunskem obdobju.

Temeljni poslovni izidi so:

- poslovni izid – dobiček ali izguba iz prodaje,
- poslovni izid – dobiček ali izguba iz celotnega poslovanja,
- poslovni izid – dobiček ali izguba iz rednega delovanja,
- celotni poslovni izid – celotni dobiček ali celotna izguba,
- celotni poslovni izid – celotni dobiček ali celotna izguba po odbitku poravnane izgube iz prejšnjih let,
- celotni poslovni izid – celotni dobiček ali celotna izguba po odbitku prevrednotovalnega popravka poslovnega izida in
- čisti dobiček ali čista izguba.

2.2 Računovodski izkazi

Ekonomske kategorije, ki so predmet preučevanja v računovodstvu, so lahko opredeljene statično ali dinamično. Statično opredeljeni ekonomski kategoriji (sredstva in obveznosti do virov sredstev) sta vsebovani v bilanci stanja, dinamično opredeljene ekonomske kategorije (odhodki, prihodki in poslovni izid) pa v bilanci (izkazu) poslovnega izida. Bilanca stanja in bilanca (izkaz) poslovnega izida sta tako temeljna računovodska izkaza in tudi najpomembnejši sestavini letnega obračuna poslovnega sistema. Poleg njiju pa poznamo še bilanco (izkaz) finančnega izida. Bilanca stanja prikazuje pritoke in odtoke, bilanca finančnega izida pa prejemke in izdatke poslovnega sistema v obračunskem obdobju (Milost 1996, 71).

2.2.1 Bilanca stanja

Bilanca stanja je računovodski izkaz, ki prikazuje stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev v določenem trenutku. Gre za izkaz premoženjskega in finančnega stanja poslovnega sistema, ki ima dve med seboj uravnoteženi strani. Bilanca stanja vsebuje informacije o investiranju in financiranju. Sestavi se za splošne ali posebne namene za potrebe zunanjega, lahko pa tudi notranjega računovodskega poročanja. Od vrste in narave podjetja sta odvisna obseg in razčlenjenost postavk v njem (Melavc 2003, 106).

Bilance stanja lahko razvrstimo po različnih sodilih, in sicer (Milost 1996, 72):

- glede na čas, v katerem jih sestavljamo, so bilance stanja lahko predračunske in obračunske;
- glede na uporabnike informacij so lahko bilance stanja notranje ali zunanje; notranje so namenjene zadovoljevanju potreb notranjim uporabnikom, zunanje pa so namenjene zunanjim uporabnikom;
- glede na namen so bilance stanja redne in izredne; redne bilance stanja so začetne in končne ter tiste, ki imajo točno določen datum, izredne pa se sestavijo ob izrednih razmerah, npr. ob ustanovitvi podjetja, ob združitvi, likvidaciji in drugo.

2.2.2 Bilanca poslovnega izida

Bilanca poslovnega izida prikazuje odhodke, prihodke in poslovni izid poslovnega sistema v obračunskem obdobju. Poslovni sistem lahko sestavi bilanco poslovnega izida šele, ko se pojavijo prvi odhodki in prvi prihodki. Za razliko od bilance stanja pri bilanci poslovnega izida ne moremo govoriti o začetni bilanci, pač pa le o bilanci poslovnega izida obračunskega obdobja. Sestavi se za splošne ali posebne namene za potrebe zunanjega, lahko pa tudi notranjega računovodskega poročanja. Od vrste in narave podjetja sta odvisna obseg in razčlenjenost postavk v njem (Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije 2002, 167).

Enako kot pri bilanci stanja razvrstimo tudi bilanco poslovnega izida, in sicer (Milost 1996, 77):

- glede na čas, v katerem jih sestavljamo, so bilance poslovnega izida lahko predračunske in obračunske;
- glede na uporabnike so notranje za notranje uporabnike informacij in zunanje za zunanje uporabnike informacij;
- glede na namen so redne in izredne; redne so tiste, v katerih je bilančni datum vnaprej določen, izredne pa sestavljamo ob nepredvidenih dogodkih;
- glede na obliko ločimo vzporedne, zaporedne in stopničaste bilance poslovnega izida; pri vzporednem in zaporednem razvrščanju bilančnih postavk govorimo o bilanci poslovnega izida, pri stopničastem razvrščanju govorimo o izkazu stanja.

2.2.3 Bilanca finančnega izida

Bilanca finančnega izida je temeljni računovodski izkaz, v katerem so resnično in pošteno prikazane spremembe stanja denarnih sredstev in njihovih ustreznikov za poslovno leto ali med letna obdobja, za katera se sestavlja (SRS 2002, 187).

Iz bilance finančnega izida je razvidno začetno in končno stanje sredstev in njihovih ustreznikov ter kako jih podjetje pridobiva in porablja.

Finančni izid lahko ugotavljamo neposredno na podlagi denarnega toka – prejemkov in izdatkov, ali pa na podlagi finančnega toka. Finančni tok je celota pritokov in odtokov določenih vrst sredstev ali obveznosti do virov sredstev v določenem časovnem obdobju. Pritoki in odtoki so posledica sprememb stanj sredstev ali obveznosti do virov sredstev (Melavc in Milost 2003, 158).

Med pritoki nastajajo:

- pritoki zaradi dezinvestiranja, ki se pojavijo v primeru, ko poslovni dogodki zmanjšujejo stanje sredstev v obliki stvari ali v obliki pravic, in
- pritoki zaradi financiranja, ki se pojavijo v primeru, ko poslovni dogodki povečujejo stanje obveznosti do virov sredstev.

Med odtoki nastajajo:

- odtoki zaradi investiranja, ki se pojavijo v primeru, ko poslovni dogodki povečujejo stanje sredstev v obliki stvari ali v obliki pravic, in
- odtoki zaradi definciranja, ki se pojavijo v primeru, ko poslovni dogodki zmanjšujejo obveznosti do virov sredstev.

2.3 Računovodsko analiziranje poslovanja

Z računovodskim analiziranjem presojamo ugodnosti in možnosti za izboljšanje ugotovljenega. Gre za proučevanje poslovnih procesov in stanj z namenom spoznavanja razmerij med pojavi. Namen računovodskega analiziranja je spoznati razloge, ki so privedli do obstoječega stanja, in obenem zbrati potrebne informacije za njegovo izboljšanje.

2.3.1 Metode računovodskega analiziranja poslovanja

Za računovodsko analiziranje poslovanja uporabljamo različne metode, in sicer (Milost 1997, 213):

- Metodo razčlenjevanja uporabljamo, kadar proučujemo sestavljene poslovne procese in želimo spoznati njihove sestavne dele. Razčlenjevanje lahko poteka tako dolgo, dokler ne pridemo do sestavnih delov, ki jih ni več mogoče razčleniti. Metoda nas pripelje do spoznanj, ki so prikrita.
- Metodo primerjanja uporabljamo, kadar proučujemo primerljive, vendar ne nujno iste poslovne procese in želimo spoznati odmike ali razmerja med njimi. Podatki, ki jih primerjamo, so lahko tudi različni, vendar morajo biti smiselno povezani.

- Metodo izločevanja uporabljamo takrat, ko niti navidezno istovrstni podatki zaradi zunanjih vplivov na proučevane poslovne procese niso medsebojno primerljivi. Pri tej metodi moteče zunanje vplive izločimo.
- Metodo osamljanja uporabljamo, kadar želimo iz množice podatkov upoštevati le tiste, ki so za predviden namen odločilni. Na ta način omejujemo področje proučevanja.
- Metodo strnjevanja uporabljamo tedaj, ko želimo posamezna spoznanja o proučevanih poslovnih procesih povezati v celoto. Strnjevanje posameznih spoznanj, do katerih smo prišli z drugimi metodami, nas popelje do končnega rezultata.

2.3.2 Analiziranje učinkovitosti in uspešnosti poslovanja

Učinkovitost in uspešnost poslovanja lahko analiziramo na osnovi štirih načel (Milost 1997, 216):

- Proizvodnost je tehnološka učinkovitost poslovanja, ki se kaže v količini proizvedenih poslovnih učinkov ob določenem številu zaposlenih.
- Koeficient gospodarnosti nam kaže razmerje med prihodki in odhodki. Koeficient gospodarnosti celotnega poslovnega sistema je rezultat seštevka delnih koeficientov gospodarnosti.
- Donosnost lahko pojasnujemo z različnih vidikov. Lastnike zanima koeficient, ki pojasnjuje čisto donosnost kapitala, to je razmerje med čistim dobičkom in kapitalom. Ker poslovna sredstva niso financirana samo s kapitalom, moramo v kazalnik zajeti še dolgove in obresti v zvezi z dolgovi.
- Plačilna sposobnost poslovnega sistema je njegova sposobnost, da lahko poravnava svoje zapadle obveznosti. Za zagotavljanje plačilne sposobnosti je pomembno, da poslovni sistem razpolaga s primerno sestavo sredstev in primerno hitrostjo preoblikovanja iz ene oblike v drugo.

2.3.3 Analiziranje sredstev in obveznosti do virov sredstev

Sredstva in obveznosti do virov sredstev so postavke bilance stanja, zato njihovo analiziranje pomeni analiziranje bilance stanja. Za analiziranje sredstev in obveznosti do virov sredstev uporabljamo naslednje kazalnike (Milost 1997, 221):

- kazalniki sestave sredstev nam povedo, kakšna je stopnja udeležnosti osnovnih sredstev, obratnih sredstev in finančnih naložb v sestavi sredstev;
- kazalnik tehnične opremljenosti dela s sredstvi nam pove, s kolikšno vrednostjo sredstev razpolaga vsak zaposleni;
- kazalnik odpisanosti osnovnih sredstev je razmerje med popravkom vrednosti osnovnih sredstev in nabavno vrednostjo osnovnih sredstev;

- kazalnik obračanja obratnih sredstev nam pove, v kolikšnem času se sredstva preoblikujejo iz denarne v stvarno in ponovno v denarno obliko;
- kazalnik finančne neodvisnosti je kazalnik, pri katerem gre za stopnjo udeležnosti kapitala, dolgov in pasivnih časovnih razmejitev v obveznostih do virov sredstev;
- kazalniki finančnega kritja sredstev nam kažejo, kako so financirane posamezne vrste sredstev.

3 LETNO POROČILO

3.1 Računovodski sistem v podjetju in računovodske informacije

V podjetju je računovodstvo del informacijskega sistema, spremlja poslovne dejavnosti, meri ekonomske kategorije in oblikuje poročilo, ki ga nato posreduje tistim, ki odločajo. Računovodske informacije ne uporabljajo le zaposleni, ki spremljajo odločitve v podjetju, pač pa tudi interesne skupine zunaj podjetja. Uporabniki računovodskih informacij imajo pri uporabi le-teh različne interese, zato računovodstvo delimo na notranje in zunanje računovodstvo. Notranje računovodstvo pripravlja informacije za notranje uporabnike, zunanje računovodstvo pa za zunanje uporabnike računovodskih informacij (Kavčič 1997, 144).

Računovodske informacije so namenjene raznim uporabnikom, zato jih razvrščamo na zunanje in notranje informacije. Notranje računovodske informacije so namenjene vodjem na posameznih organizacijskih ravneh podjetja, prav tako pa tudi zaposlenim, za katere je pomembna donosnost poslovanja ter z njo povezani materialna in socialna varnost. Zunanje računovodske informacije pa so namenjene lastnikom kapitala – zaradi deležev čistega dobička in dolgoročne donosnosti podjetja, posojilodajalcem (banke in drugi financerji) – zaradi preverjanja sposobnosti odplačevanja posojil, dobaviteljem – zaradi blagovnih kreditov spremljajo donosnost poslovanja, kupcem – zaradi možnosti ohranjanja ustaljenega poslovanja, državi, državnim in občinskim organom – zaradi preverjanja statusa podjetja, uvajanja morebitnih novih davkov ali olajšav, konkurenčnim podjetjem – zaradi preverjanja konkurenčne sposobnosti oziroma možnosti prevzema ali poslovnega sodelovanja in ne nazadnje javnosti v kraju, kjer deluje podjetje zaradi ekoloških problemov, zaposlitvenih možnosti, možnosti pomoči pri reševanju krajevnih problemov.

Uporabniki računovodskih informacij so glede na svoje posebne interese, ki se jim morajo sestavljalci računovodskih informacij do kar največje mere prilagoditi razvrščeni v interesne skupine:

- delničarji, ki želijo preveriti, ali poslovanje dela v skladu s sprejetimi pravili, torej to, kar mora in tako, kot mora
- vlagatelji, ki jih zanimajo predvsem sedanje in prihodnje zmogljivosti podjetja
- državo, skupine in posameznike, ki jih zanima vpliv delovanja podjetja na ekonomsko in socialno okolje
- uporabniki proizvodov in storitev, ki jih zanima kvaliteta proizvodov in storitev posameznega podjetja
- zaposlene in ponudnike proizvodov, ki jih zanima podjetje kot uporabnik njihovih storitev.

Uporabniki zunanjih računovodskih informacij gledajo na informacije vsak s svojega zornega kota, a se vsi naslanjajo na isti vir informacij – na letno poročilo.

3.2 Namen letnega poročila

Osnovni namen letnega poročila je v predstavitvi informacij o aktivnostih podjetja v poslovnem letu različnim interesnim skupinam. Poleg tega skuša letno poročilo v javnosti podjetju ustvariti pozitivno podobo, prodati njegove proizvode in storitve, pa tudi delnice podjetja. Podjetja, ki se zavedajo teh funkcij letnega poročila, svoje poročilo pošljejo obstoječim lastnikom, zainteresiranim zaposlenim, dobaviteljem, knjižnicam, državnim ustanovam, finančnim institucijam, univerzam in drugim (Sigband in Bell 1989, 318).

Ker je letno poročilo namenjeno uporabnikom z različnimi zahtevami, morajo informacije v njem ustrezati nekaterim kakovostnim merilom (Glautier in Underdown 1997, 200):

- Pomembnost. Informacije v letnem poročilu morajo biti dovolj pomembne za tistega, ki se odloča. Z njihovo pomočjo naj bi bilo mogoče ovrednotiti pretekle, sedanje in prihodnje poslovne dogodke.
- Zanesljivost. Zanesljivost informacij je zagotovljena, če ne vsebujejo pomembnejših napak ali pristranskih stališč in verodostojno predstavljajo pomembne dogodke. Večjo zanesljivost informacij v letnih poročilih dosežemo z revidiranjem.
- Primerljivost. Primerljivost informacij omogoča lažje oblikovanje sodb, saj nam primerljive informacije omogočajo primerjave med podjetji ali primerjave med različnimi časovnimi obdobji.
- Razumljivost. Informacije morajo biti uporabnikom predstavljene na razumljiv način, saj se le tako lahko pravilno odločajo.
- Objektivnost. Informacije ne smejo biti pristranske, ampak jih mora podjetje v letnem poročilu predstaviti nevtrarno.
- Previdnost. Poslovni dogodki so povezani z negotovostjo, zato je treba računovodske izkaze pripravljati previdno. Vedno je boljše imeti skrite dobičke kot skrite izgube.
- Pravočasnost. Včasih so lahko informacije zelo zanesljive, a so s poročanjem zato v zaostanku. Takšne informacije nimajo večje uporabne vrednosti za uporabnika, ki se je že moral odločiti, zato je pomembno, da med pravočasnostjo in zanesljivostjo najdemo neko ravnotežje.

3.3 Priprava letnega poročila

Za pripravo letnega poročila je odgovorno poslovodstvo, ki določi tudi vsebino in obliko dodatnih informacij v letnem poročilu. Računovodstvo kot eden pomembnejših delov informacijske službe vsakega podjetja, zagotavlja informacije za redno kot tudi izredno poročanje upravi, prav tako pa tudi za zunanje uporabnike računovodskih informacij. Podjetje torej mora pri pripravi letnega poročila upoštevati vse interesne skupine. Ker pa so s pripravo letnega poročila povezani veliki stroški, mora podjetje

letnemu poročilu nameniti veliko časa. Običajno se visoki stroški izdelave letnih poročil ne povrnejo, saj so ta poročila zanimiva le za peščico finančnih strokovnjakov in delničarjev podjetja, tako da se lahko vprašamo, zakaj podjetja sploh izdajajo letna poročila. Odgovor je enostaven – ker morajo. Zakonski predpisi in predpisi borz zahtevajo, da podjetja pripravijo letne računovodske izkaze s pojasnili in s tem prikažejo resnično in pošteno sliko poslovanja. Takšna vsebina poročila zadostuje zakonskim zahtevam (Vežjak 1998, 31).

Ko podjetje sestavi letno poročilo, zadostijo zakonskim zahtevam, poleg tega pa v njih predstavijo še druga razkritja. Namen prostovoljnih razkritij je predvsem predstavitev poslovanja, kulture, prednosti in slabosti in podobno, s čimer želijo podjetja pritegniti nove investitorje. Avtorji Gray, Owen in Adams (1996, 83) naštevajo različne motivacijske dejavnike, zaradi katerih se podjetja odločajo za prostovoljna razkritja. Te dejavnike naštevajo sicer v povezavi z razkritji v okolju, družbi in zaposlenih, vendar jih lahko posplošimo in apliciramo na celotna prostovoljna razkritja v letnih poročilih. Podjetja se odločajo za razkritja predvsem iz etičnih razlogov, pričakovanih sprememb v ureditvi, da bi »prehitela« zakonodajo. Poleg tega je to tudi eden od načinov trženja – podjetje s tem vpliva na podobo v očeh javnosti, saj vpliva na zaznave interesnih skupin. V primeru pritiskov javnosti se podjetje s prostovoljnimi razkritji odzove na pritiske. Avtorji na primer navajajo tudi eksperimentiranje, premagovanja občutka tajnosti, vzdrževanje močnega položaja in nekatere druge dejavnike.

Da lahko podjetje oblikuje ustrezno letno poročilo, mora predvsem vedeti, kdo so uporabniki, kakšne so njihove potrebe, znanja in zanimanja. Skupine uporabnikov se med seboj močno razlikujejo, zato mora podjetje vedeti, katera od interesnih skupin je najmočnejša in najpomembnejša. Običajno so to lastniki oziroma delničarji podjetja, zato podjetja pri sestavi poročila večinoma upoštevajo prav njihove potrebe. Pri sestavljanju letnega poročila se sestavljavci torej vprašajo, kaj želijo iz poročila izvedeti sedanji in morebitni bodoči lastniki podjetja in o čem želijo biti informirani. Podjetje se mora zavedati, da ne more zadovoljiti potreb vseh interesnih skupin v celoti, saj so si potrebe različnih interesnih med seboj nasprotujoče.

Pri pripravi letnega poročila podjetjem z nasveti pomaga The Annual Reports Library. Po njenih priporočilih mora podjetje pri pripravi letnega poročila upoštevati naslednje usmeritve (Tips for creating a good Annual Report 2002):

- sredstva, ki jih je namenilo za pripravo letnega poročila,
- zaželeno je sodelovanje vodilnih,
- ali bo poročilo pripravila skupina ljudi ali en sam in kdo bo sprejemal končne odločitve,
- izkušnje grafičnih oblikovalcev, fotografov, piscev poročila,
- kaj vključiti v poročilo in glavni namen poročila,
- kako inovativno naj bo sporočilo,

- papir, vezava, velikost in tisk,
- tema poročila,
- čemu se je treba izogniti in kaj je treba posebej razložiti,
- koliko informacij vključiti o konkurenci,
- koliko informacij vključiti o odgovornosti podjetja,
- vključitev fotografij.

Poleg vsega naštetega je treba končno verzijo poročila prebrati in oceniti njegovo berljivost, zanimivost in razumljivost. Priporočljivo je tudi kritično pregledati poročila drugih podjetij.

3.4 Kaj je letno poročilo?

Različni avtorji letno poročilo definirajo na različne načine. Turk (200, 247) na primer opredeljuje letno poročilo kot »enkrat letno sestavljeno predstavitev dosežkov podjetja in njegovega posloводства, ki se sestavlja zlasti za poslovne namene in za lastnike podjetja«. V tuji literaturi najdemo podobno opredelitev pri avtorjih Singband in Bell (1989, 293 in 318), ki dodajata, da »danes letno poročilo ni več le enoličen povzetek aktivnosti družbe, ampak dokument, razdeljen na opisni in finančni del, ki je zaradi barv in slikovnega gradiva privlačnejši za uporabnika, kot je bil nekoč«.

Poleg navedene opredelitve v domači literaturi najdemo še nekatere druge opredelitve, ki pa se bistveno ne razlikujejo. Tako lahko zaključimo, da je letno poročilo med najpomembnejšimi orodji poslovnega poročanja, pri čemer je poslovno poročanje (business reporting) proces predstavljanja tako računovodskih kot neračunovodskih informacij o poslovanju podjetja. Letno poročilo je namenjeno komuniciranju z različnimi uporabniki o ciljih podjetja in načinu njegovega delovanja (Vežjak 1998, 32).

V svetu je letno poročilo eno najbolj uveljavljenih komunikacijskih sredstev, s katerim ciljnim skupinam predstavimo podjetje, njegove rezultate in obete v prihodnosti. Običajno so letna poročila v tiskani obliki, vse več pa je elektronskih različic letnih poročil.

3.5 Koristi od letnega poročila

Če je letno poročilo ustrezno sestavljeno, lahko podjetje od njega pričakuje vrsto koristi, ki jih lahko razdelimo na zunanje in notranje.

Zunanje koristi letnega poročila so na primer v tem, da podjetje interesne skupine seznanj s pomembnimi spremembami, kot je na primer združitev podjetja z drugim podjetjem. Podjetje lahko v tem primeru s pomočjo letnega poročila seznanj uporabnike z vplivom združevanja na poslovanje podjetja, predstavi strategijo in aktivnosti novega podjetja. Poleg tega lahko podjetje s svojim letnim poročilom vpliva na analitike. V letnem poročilu mora podrobneje obrazložiti pomembnejše odločitve in politiko podjetja, saj bi zaradi nezadostnih informacij analitiki napačno ocenili vrednost delnic podjetja. Z ustreznim letnim poročilom se lahko podjetje približa določeni interesni

skupini. Tako bi se na primer z razkritji o ravnanju z okoljem približali okolje varstvenim skupinam. Z izdelavo letnega poročila podjetje seznanjeni interesne skupine s svojimi načrti za prihodnost, prikaže jasno opredeljene vizije in poslanstva, hkrati pa ponuja tudi celovit in jasen pregled dejavnosti, s katerimi se podjetje ukvarja. Z jasno predstavitvijo načrtov v prihodnosti podjetje pritegne tudi nove delničarje in si zagotovi zvestobo obstoječih (Arfin 1993, 25–28).

Notranje koristi dobrega letnega poročila so na primer v tem, da mora vodstvo, ki uporabnike pravilno obvešča, letno pregledovati cilje podjetja in strategije, prednosti in ključne dogodke. S tem se vodstvo osredotoči na cilje podjetja in jih lažje uresničuje. Poleg tega lahko pri pripravi letnega poročila nastanejo visoki stroški. Podjetje, ki se resno loti priprave letnega poročila, hitreje najde poti za znižanje stroškov njegove izdelave (Arfin 1993, 28–31).

3.6 Sestava letnega poročila

Zakonodaje različnih držav različno opredeljujejo sestavine letnih poročil, njihova oblika pa ni predpisana. Podjetje se samo odloči, kako ga bo sestavilo, saj je poročilo do neke mere izkaz uprave, v katerem predstavi svoje delo, uspehe in neuspehe, uspešnost poslovanja in vizijo bodočnosti. Pač pa so določene obvezne sestavine letnih poročil, ki predstavljajo podjetjem minimum razkritij, ki jih morajo vključiti v svoje letno poročilo. Zakonodaja Evropske unije na primer zahteva vključitev bilance stanja in izkaza poslovnega izida v predpisanih oblikah. Izkazi vseh družb, razen majhnih, morajo biti revidirani. Prav tako je do določene mere predpisana vsebina preostalega dela letnega poročila. Pojavlja se zahteva po razkritju pomembnih poslovnih dogodkov po koncu poslovnega leta, torej tistih, ki so se zgodila med datumom bilance stanja in datumom objave izkazov. Za ta del letnega poročila mora revizor preveriti, ali je v skladu z računovodskimi izkazi. Te zahteve so le minimalne zahteve EU, posamezna država članica pa lahko sama zahteva podrobnejša razkritja (Sutton 2000, 126).

Ne glede na to, kako podrobno so razkritja predpisana z zakonodajo, ponavadi ne zadoščajo njihovim uporabnikom, saj jim ne dajejo zadostnih informacij o poslovanju podjetja. Razkritja v najširšem pomenu so vse informacije o podjetju, torej informacije iz letnih poročil, objav v tisku in drugih medijih. V računovodstvu pa se razkritja nanašajo le na informacije iz letnih poročil razen tistih, ki se razkrijejo v osnovnih računovodskih izkazih. Glede na čedalje večje zahteve uporabnikov po dodatnih razkritjih je potrebno paziti, da razkritij ni preveč, da ne bi razkrili poslovnih skrivnosti. Prav zaradi zahtev uporabnikov po obsežnejših razkritjih, imajo letna poročila določene sestavne dele, ki so skupni vsem kakovostno sestavljenim poročilom, ne glede na zakonodajo države. Letna poročila se ponavadi začnejo s ključnimi finančnimi podatki in kazalom, sledi nagovor uprave, ki povzema ključne dogodke obravnavanega poslovnega leta in napovedi za prihodnje leto. Sestavni del vsakega poslovnega poročila je letno računovodsko poročilo in poslovno poročilo, ki v zadnjem času vse več

pozornosti namenja ravnanju podjetja z okoljem in poročilu zaposlenim. Letna poročila podjetja ponavadi obogatijo z različnimi grafi in tabelami, ki ne le popestrijo poročilo, ampak tudi povečajo njegovo sporočilno vrednost, saj omogočajo časovno primerjavo podatkov. Letna poročila družb, ki so zavezane k reviziji, vključujejo tudi revizorjevo poročilo.

Najpogostejša je delitev, ki letno poročilo podjetja razdeli na tri dele, od katerih naj bi vsi trije sledili osnovnemu namenu poročila, ki je v predstavitvi poslovanja podjetja. Vsi trije omenjeni deli sestavljajo celoto, a so namenjeni različnim uporabnikom (Sigband in Bell 1989, 320):

- Uvod bralcu na kratko prikaže poslovanje podjetja in vključuje le najpomembnejša dejstva in podatke.
- Opisni del letnega poročila je namenjen interesnim skupinam, ki jih ne zanimajo le računovodske informacije. V tem delu lahko podjetje uporabi vso svojo ustvarjalnost in inovativnost.
- Finančni del pomeni številčno predstavitev poslovanja podjetja.

3.6.1 Uvodni del letnega poročila

Del uvoda predstavlja kratko predstavitev podjetja, kjer so predstavljeni dejavnost podjetja, njegova zgodovina, poslovne enote in podobno. V tem delu so pogosto predstavljeni tudi cilji podjetja, vpliv gospodarskih razmer na poslovanje in pomembni dogodki, ki so vplivali na poslovanje.

Uvodni del letnega poročila se največkrat začne s kratkim pregledom finančnih podatkov o poslovanju, ki so bili v obravnavanem letu za podjetje pomembnejši. S tem dobi bralec poročila okvirno predstavo o poslovanju podjetja v preteklem poslovnem letu. Finančni podatki so največkrat prikazani grafično, saj daje grafične analize najbolj jasno sliko poslovanja (Horvat 2000, 75). V tem delu so predstavljeni podatki, ki bodo bralca pritegnili k nadaljnemu branju. V ta namen podjetje predstavi gibanje cene delnice in dividend, dobiček v preteklih nekaj letih, rast prodaje in druge pomembne finančne podatke. Podatki morajo biti predstavljeni razumljivo, sistematično in pregledno ter morajo pritegniti povprečnega bralca. Uvodni del namreč ni namenjen strokovnjakom, saj so podatki iz tega dela zanje preskopi.

V uvodnem delu vedno najdemo poročilo uprave, ki osvetli poslovanje podjetja. Največkrat gre za pismo predsednika uprave, namenjeno delničarjem. Vsebuje kratke informacije o najpomembnejših dogodkih in odločitvah, ki jih je poslovodstvo sprejelo v obravnavanem poslovnem letu. Prikazan je kratek pregled poslovanja med letom in predvidevanje prihodnjega razvoja, navaja novosti, ki jih je podjetje uvedlo v svoji organizacijski strukturi ali proizvodnem programu, omenjeni pa so tudi morebitni prevzemi drugih podjetij.

Pogosta sestavina uvodnega dela je tudi poročilo nadzornega sveta. To vsebuje mnenje nadzornega sveta o letnem poročilu ter aktivnosti in sklepe nadzornega sveta v

obravnavanem poslovnem letu. Po priporočilu baze letnih poročil The Annual Reports Library naj bi bilo poročilo nadzornega sveta nekje na petih straneh poročila, dolgo pa naj bi bilo največ dve strani.

3.6.2 Opisni del letnega poročila

Uvodu sledi opisni del letnega poročila, ki vsebuje razčlenitev poslovanja po poslovnih funkcijah in posameznih delih podjetja. V ta del lahko vključimo vse sestavine, ki jih ne predpisujejo standardi in drugi predpisi. V opisnem delu ima podjetje proste roke, seveda pa ne sme pozabiti na predstavitev poštene in resnične slike podjetja.

Po priporočilu The Annual Reports Library (2002) naj bi bile tipične sestavine tega dela letnega poročila naslednje:

- Prodaja in trženje. Poročilo o prodaji in trženju največkrat pripravi oddelek za trženje. V tem delu so opisani trgi, na katerih podjetje prodaja, kot tudi podatek na katerem od trgov največ proda. Jasno morajo biti opisani panoga in poslovanje podjetja.
- Desetletni pregled podatkov iz temeljnih računovodskih poročil. Ta del poročila kaže gibanje istovrstnih podatkov za več let, zanj pa je ponavadi zadolžen finančni direktor. Ta del poročila je izjemno pomemben za posamezne interesne skupine, ki lahko na osnovi primerjav ugotovijo, kakšen je trend razvoja podjetja. Prav tako je mogoče na osnovi primerjalnih podatkov izdelati razne analize. Priporočljivo je, da so za pregled namenjene začetne strani tega dela letnega poročila.
- Analiza poslovanja s komentarjem uprave. Gre za predstavitev in komentar pomembnih gibanj v zadnjih dveh letih.
- Organizacijska struktura in podružnice. Te podatke ponavadi priskrbi pravna služba, podjetja pa jih uvrstijo na konec letnega poročila.
- Seznam direktorjev. Seznam naj bi bil na zadnjih straneh letnega poročila.
- Podatki o delnicah. Ta del poročila je pomemben predvsem za analitike, priporočljivo je, da je v začetku poročila. Vsebovati mora informacije o tem, kje delnice kotirajo, simbol, podatke o najvišjem in najnižjem tečaju, gibanje tečaja in gibanje razmerja med tečajem delnice in dividendo na delnico.

V opisni del letnega poročila lahko podjetje vključi še mnoge druge informacije, ki pa se od podjetja do podjetja razlikujejo. V opisnem delu letnega poročila ima poslovodstvo možnost uporabiti vso svojo ustvarjalnost in inovativnost, hkrati pa se osredotoči na tiste interesne skupine, ki jih ne zanimajo zgolj računovodske informacije.

3.6.3 *Finančni del letnega poročila*

Nekateri avtorji imenujejo finančni del letnega poročila tudi obvezni del. Je predpisan z zakoni, standardi in raznimi drugimi pravili. Vsebuje računovodske izkaze s pojasnili, revizorjevo poročilo in nekatere druge predpisane sestavine, ki se od države do države razlikujejo. Zakonsko osnovo v Sloveniji predstavljajo Slovenski računovodski standardi in Zakon o gospodarskih družbah, podjetja pa morajo upoštevati tudi sklep o vsebini in načinu objave podatkov, ki so jih dolžni objavljati izdajatelji, ki izvajajo javno ponudbo vrednostnih papirjev. V finančni del letnega poročila lahko podjetje doda tudi kazalnike.

Računovodski izkazi s pojasnili morajo biti sestavljeni premišljeno. Vsaka postavka v računovodskih izkazih mora biti navzkrižno povezana z ustrezno informacijo v pojasnilih. Podjetje sestavi pojasnila tako, da so računovodski izkazi za uporabnike razumljivi. Mednarodni računovodski standardi (MRS) priporočajo naslednji vrstni red razkritij (Odar 2002, 10):

- izjava o skladnosti z računovodskimi standardi,
- predstavitev podlag za merjenje in uporabljenih računovodskih usmeritev,
- informacije o postavkah, ki so prikazane v računovodskih izkazih,
- druga razkritja, med njimi možne obveznosti in druga denarno in nedenarno izražena razkritja.

Najpomembnejši in najboljšežnejši del pojasnil so ponavadi informacije o računovodskih usmeritvah in podlagah za merjenje. Razkritja posameznih postavk v računovodskih izkazih so določena s posameznim standardom. Med drugimi razkritji mora podjetje navesti sedež in pravno obliko ter državo, v kateri je registrirano, naravo svojega poslovanja in temeljne dejavnosti, naziv obvladujočega podjetja, število zaposlenih na koncu obdobja in njihovo povprečje v obdobju (Horvat 2000, 102).

Razkritja k računovodskim izkazom pomagajo interesnim skupinam na več načinov. Suhoparnim informacijam v računovodskih izkazih dodajo nove, podrobne informacije, ki jih sicer zgolj iz izkazov ne bi bilo mogoče razbrati. Poleg tega pojasnila seznanijo bralca z uporabljenimi računovodskimi politikami in metodami ter z ocenami in predpostavkami, ki jih je podjetje uporabilo (na primer o življenjski dobi osnovnega sredstva, neizterljivih terjatvah). Razkritja včasih vsebujejo tudi nekatere dodatne informacije, ki pomagajo investitorjem pri interpretaciji bilanc. Takšna razkritja so na primer (Sutton 2000, 139):

- segmentne informacije,
- dogodki po datumu bilance stanja,
- potencialne obveznosti,
- transakcije s povezanimi osebami.

Našteta razkritja se pojavljajo v letnih poročilih tujih družb, vse bolj pa tudi v slovenskih letnih poročilih.

4 PREDSTAVITEV PODJETJA KOPLES, D. O. O.

Osnovni podatki Koples d.o.o.

Popolno ime: KOPLES, trgovina in proizvodnja, d.o.o.
Skrajšano ime: KOPLES, d.o.o.
Sedež in naslov: Dekani, Dekani 12b
Vrsta organizacije: družba z omejeno odgovornostjo

Dejavnost podjetja Koples d.o.o.

Dejavnost:

- žaganje lesa,
- trgovina na debelo z lesom.

Zaposleni v podjetju Koples, d.o.o.

V podjetju Koples so zaposleni 4 delavci in sicer vsi za nedoločen čas,

Izobrazbena struktura:

- srednja šola 2,
- višja šola 1,
- visoka šola 1.

Kratek opis podjetja Koples, d.o.o.

Podjetje Koples, d.o.o. je bilo ustanovljeno leta 1994. Primarna dejavnost podjetja je žaganje lesa v elemente, sekundarna dejavnost pa je trgovina na debelo z lesom. Podjetje kupuje žagan les (deske), ki ga predeluje v elemente. Žagan les se skladišči svež, sušenje lesa traja od 60 do 120 dni, odvisno od vrste in debeline lesa. Zaloga lesa predstavlja več vrst lesa: bukev, jesen, češnja, evropski oreh, ameriški oreh, javor. Zaradi velike količine blaga na zalogi (povprečna mesečna količina blaga na zalogi je 2.000 m³), je podjetje leta 2000 začelo graditi nove poslovne in skladiščne prostore v Dekanih. Leta 2001 je bila gradnja končana in podjetje je poleg pisarn pridobilo še 5.000m² površine z nadstrešnico, 3.000m² brez nadstrešnice za začasno skladiščenje in sušilnico za sušenje lesa ki obsega 2.000m². Podjetje ima blago skladiščeno tudi pri kooperantih, ki žagajo les v elemente. Kooperanti so v Baču pri Pivki, Sela pri Šumberku na Dolenjskem, ter v Zagorju ob Savi. V Knežaku pri Pivki ima podjetje v najemu pokrito skladišče v izmeri 2.000m².

Podjetje se ukvarja s predelavo lesa v elemente. Večina kupcev je iz Italije in sicer iz okolice Vidma in Gorice, kjer je svetovno središče proizvodnje stolov, nekaj kupcev je tudi v Sloveniji. Med najbolj znanimi kupci v Sloveniji so KLI Logatec, Stolarna Dobropolje, LIKO Vrhnika, MURALEŠ Ljutomer.

Poleg proizvodnje elementov, podjetje les tudi prodaja. Glavni kupci so podjetja, ki se ukvarjajo s preprodajo lesa in mizarji. V zadnjih dveh letih se je prodaja mizarjem bistveno povečala, saj je les pri podjetju Koples, d.o.o. bistveno cenejši kot pri trgovcih z lesom.

Podjetje posluje z več dobavitelji, saj si ne more privoščiti, da bi bilo odvisno le od enega. Dobavitelji podjetja so iz Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Srbije in Italije. Bukove deske se nabavljajo v Sloveniji, češnja se nabavlja v Sloveniji, na Hrvaškem, v Bosni in Hercegovini in Srbiji, jesen v Sloveniji in na Hrvaškem, oreh v Sloveniji in Italiji, ameriški oreh v Italiji. Z dobavitelji je podjetje v zelo dobrih odnosih, predvsem zelo veliko pomeni da podjetje redno plačuje svoje obveznosti, zlasti, če vemo da lesna industrija preživlja težke čase.

Čeprav je imelo podjetje Koples, d.o.o. leta 2005 za kar 15% nižje prihodke od prodaje kot leta 2004, je podjetje še vedno stabilno. Nižji prihodki so posledica previsokega tečaja EURA v primerjavi z ameriškim dolarjem, kar negativno deluje pri italijanskih kupcih, ki so izvozno usmerjeni predvsem v ZDA. V zadnjih treh letih sta dva večja kupca šla v stečaj prav zaradi tega pojava, tako da podjetje išče pravico na sodišču za izplačilo neplačanih terjatev. Plačilna sposobnost kupcev je iz leta v leto slabša, kar negativno deluje na podjetje Koples, d.o.o., saj mora za plačevanje svojih obveznosti do dobaviteljev najemati kredite.

Leto 2006 je bistveno boljše začelo, kot prejšnje leto. Dosedanji kazalniki so optimistični, predvsem zaradi novega večjega kupca, tako da so prihodki od prodaje v porastu. V podjetju Koples, d.o.o. z optimizmom gledajo na prihodnost.

5 RAZČLENITEV RAČUNOVODSKIH IZKAZOV

V letih 2005 in 2004 je podjetje Koples, d.o.o. pripravilo naslednje računovodske izkaze:

- računovodske izkaze v skladu z slovenskimi računovodskimi standardi (SRS).

V nadaljevanju bom predstavil letne računovodske izkaze, bilanco stanja, poslovni in finančni izkaz za leti 2005 in 2004 ter jih primerjal med seboj.

5.1 Primerjava bilance stanja Koples, d.o.o. za leti 2005 in 2004

Primerjava bilance stanja v podjetju Koples za leti 2005 in 2004 je prikazana v tabeli 5.1. (stran 26)

Bilanca stanja

Iz analize bilance stanja podjetja Koples, d.o.o. izhaja, da se je bilančna vsota v letu 2005 zmanjšala za 3 %, in sicer predvsem zaradi zmanjšanja stalnih sredstev. Stalna sredstva so se zmanjšala v postavkah opredmetena osnovna sredstva, medtem pa so se gibljiva sredstva zmanjšala v postavkah poslovne terjatve ter kratkoročne finančne naložbe.

Med obveznostmi do virov sredstev pa se je kapital povečal za 1 %, medtem ko so se zmanjšale finančne obveznosti za 7 %.

Tabela 5.1 Primerjava bilance stanja za leti 2005 in 2004 (v tisoč SIT)

Besedilo	31. 12. 2005	31. 12. 2004	Indeks 2005/04
SREDSTVA			
A Stalna sredstva	172.140	178.582	96
I Neopredmetena dolgoročna sredstva			
II Opredmetena osnovna sredstva	129.570	136.012	95
III Dolgoročne finančne naložbe	42.570	42.570	100
B Gibljava sredstva	146.334	149.697	98
I. Zaloge	66.708	63.529	105
II. Poslovne terjatve	71.954	74.052	97
III. Kratkoročne finančne naložbe	3.579	11.554	31
IV. Dobroimetje pri bankah, čeki in gotovina	4.093	562	728
C Aktivne časovne razmejitev	693	437	159
SKUPAJ SREDSTVA	319.167	328.716	97
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV			
A Lastni kapital	154.647	152.447	101
I. Vpoklicani kapital	16.500	16.500	100
1. Osnovni kapital	16.500	16.500	100
2. Nepoklican kapital			
II. Kapitalske rezerve			
III. Rezerve iz dobička	53.916	53.916	100
IV. Preneseni čisti poslovni izid	79.687	69.558	115
V. Čisti poslovni izid poslovnega leta	2.200	10.129	22
VI. Prevrednotovalni popravek kapitala	2.344	2.344	100
C Finančne in poslovne obveznosti	164.520	176.269	93
1. Dolgoročne finančne obveznosti			
2. Dolgoročne poslovne obveznosti			
3. Kratkoročne finančne obveznosti	125.474	127.720	98
4. Kratkoročne poslovne obveznosti	39.046	48.549	80
D Pasivne časovne razmejitev			
SKUPAJ OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	319.167	328.716	97

Vir: Koples 2005 in 2006

5.2 Primerjava poslovnega izida Koples, d.o.o. za leti 2005 in 2004

Primerjava poslovnega izida podjetja Koples za leti 2005 in 2004 je prikazana v tabeli 5.2.(stran 28)

Analiza izkaza poslovnega izida podjetja Koples, d.o.o. nam pokaže, da se je v letu 2005 poslovanje bistveno poslabšalo, saj je padel čisti prihodek od prodaje za 15%, s tem je padel tudi čisti dobiček in sicer za 79%.

Zaradi upada prometa v letu 2005 so se zmanjšali stroški blaga in materiala in sicer za 16%.

Tabela 5.2 Primerjava poslovnega izida za leti 2005 in 2004 (v tisoč SIT)

	Besedilo	jan–dec 2005	jan–dec 2004	indeks 2005/2004
1	ČISTI PRIHODKI OD PRODAJE	251.130	295.343	85
	a) na domačem trgu	53.794	51.068	105
	b) od izvoza	117	90.009	0
	c) v skupnost	197.219	154.266	128
2	SPREMEMBA VREDNOSTI ZALOG IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	2.341	7.498	31
3	USREDSTVENI LASTNI PROIZ. IN LASTNE STORITVE			
4	DRUGI POSLOVNI PRIHODKI			
5	STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV	219.259	257.383	85
	a) stroški blaga in materiala	192.735	228.935	84
	b) stroški storitev	26.524	28.448	93
6	STROŠKI DELA	20.100	19.390	104
	a) stroški plač	14.863	15.127	98
	b) stroški socialnega zavarovanja	1.099	1.044	105
	c) stroški pokojninskega zavarovanja	1.315	1.274	103
	d) drugi stroški dela	2.823	1.945	145
7	ODPISI VREDNOSTI	8.471	8.588	99
	a) amortizacija neopred. dolg. sred. in opred. O.S.	6.740	7.606	89
	b) prevrednot. posl. odhodki pri obratnih sredstvih	1.731	982	176
8	DRUGI POSLOVNI ODHODKI	173	176	98
9	FINANČNI PRIHODKI IZ DELEŽEV			
10	FINANČNI PRIHODKI IZ DOLGORO. TERJATEV			
11	FINANČNI PRIHODKI IZ KRATK. TERJATEV	329	869	38
12	FINANČNI ODHODKI ZA ODPISE DOLG., KRATK., FIN. NALOŽB			
13	FINANČNI ODHODKI ZA OBRESTI IN IZ DRUGIH OBVEZNOSTI	3.069	4.344	71
14	DAVEK IZ DOBIČKA IZ REDNEGA DELOVANJA	741	3.480	21
15	ČISTI POSLOVNI IZID IZ REDNEGA DELOVANJA (1+2+3+4-5-6-7-8+9+10+11-12-13-14)	1.987	10.349	19
16	IZREDNI PRIHODKI	284	104	273
17	IZREDNI ODHODKI			
18	POSLOVNI IZID ZUNAJ REDNEGA DELOVANJA (16-17)	284	104	273
19	DAVEK IZ DOBIČKA ZUNAJ REDNEGA DELOVANJA	71	26	273
20	DAVEK IZ DOBIČKA IZ REDN. IN ZUNAJ RED. DELOVANJA (14+19)	812	3.506	23
21	ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČ. OBDOBJA (15+16-17-19)	2.200	10.427	21

Vir: Koples 2005 in 2006

5.3 Primerjava izkaza finančnih tokov Koples, d.o.o. za leti 2005 in 2004

Primerjava finančnih tokov podjetja Koples, d.o.o. za leti 2005 in 2004 je prikazana v tabeli 5.3.

Tabela 5.3 Primerjava izkaza finančnih tokov za leti 2005 in 2004 (v tisoč SIT)

	LETO 2005	LETO 2004
ZAČETNO STANJE DENARNIH SREDSTEV	562	4.949
Prihodki	251.743	296.316
Odhodki brez amortizacije in oblikovanih rezervacij	(242.601)	(281.293)
Davki iz dobička	(812)	(3.506)
NEPOPRAVLJENI ČISTI PRITOKI PRI POSLOVNI DEJAVNOSTI	8.892	16.466
Povečanje obveznosti iz poslovanja in pas.čas.razmejitev	0	8.748
Zmanjšanje obveznosti iz poslovanja in pas.čas.razmejitev	(9.503)	0
Povečanje terjatev iz poslovanja in aktiv.čas.razmejitev	(256)	(9.581)
Zmanjšanje terjatev iz poslovanja in aktiv.čas.razmejitev	2.098	0
Povečanje Zalog	(838)	3.576
Zmanjšanje zalog	0	0
POPRAVLJENI ČISTI PRITOKI PRI POSLOVNI DEJAVNOSTI	393	19.209
Pobotano povečanje neopredmetenih osnovnih sredstev	0	0
Pobotano zmanjšanje neopredmetenih osnovnih sredstev	(2.029)	(1.510)
Pobotano povečanje opredmetenih osnovnih sredstev	0	0
Pobotano zmanjšanje opredmetenih osnovnih sredstev	0	0
Pobotano povečanje dolgoročnih finančnih naložb	0	0
Pobotano zmanjšanje dolgoročnih finančnih naložb	0	0
Pobotano povečanje kratkoročnih finančnih naložb	0	0
Pobotano zmanjšanje kratkoročnih finančnih naložb	7.975	10.554
ČISTI PRITOKI PRI POSLOVNI IN INVESTICIJSKI DEJAVNOSTI	6.339	28.253
Povečanje kapitala (zunaj dobička poslovnega leta)	0	0
Zmanjšanje kapitala	0	0
Pobotano povečanje dolgoročnih rezervacij	0	0
Pobotano zmanjšanje dolgoročnih rezervacij	0	0
Pobotano povečanje dolgoročnih obv. iz financiranja	0	0
Pobotano zmanjšanje dolgoročnih obv. iz financiranja	0	(4.540)
Pobotano povečanje kratkoročnih obv. iz financiranja	0	0
Pobotano zmanjšanje kratkoročnih obv. iz financiranja	(2.246)	(23.151)
KONČNO STANJE DENARNIH SREDSTEV	4.093	562

Vir: Koples 2005 in 2006

5.4 Analiza s kazalniki

5.4.1 Kazalniki v zvezi s sredstvi in obveznosti do virov sredstev

Sredstva in obveznosti do virov sredstev so postavke bilance stanja, zato njihovo analiziranje pomeni analiziranje bilance stanja. Najpogosteje jih lahko pravilno presodimo, če jih primerjamo še z drugimi podatki.

Kazalniki sestave sredstev

Stopnja udeležnosti osnovnih sredstev v sredstvih = osnovna sredstva / sredstva

Tabela 5.4 Stopnja udeležnosti obratnih sredstev v sredstvih

Gospodarska kategorija	2005	Delež	2004	Delež
Osnovna sredstva	129.570 sit	40,6 %	136.012 sit	41,4 %
Obratna sredstva	189.597 sit	59,4 %	192.704 sit	58,6 %
Skupaj sredstva	319.167 sit	100,0 %	328.716 sit	100,0 %

Iz tabele 5.4 je razvidno, da se je delež osnovnih sredstev v tekočem letu zmanjšal z deleža 41,4 % v preteklem letu na delež 40,6 %. To pomeni, da so se v obratnem sorazmerju za toliko povečali deleži obratnih sredstev in znašajo v tekočem letu 59,4 %.

Osnovna in obratna sredstva predstavljajo za družbo celotna sredstva poslovnega sistema.

Kazalnik tehnične opremljenosti dela

Koeficient opremljenosti dela s sredstvi = sredstva / število zaposlenih

Tabela 5.5 Koeficient opremljenosti dela s sredstvi

Gospodarska kategorija	2005	2004
Sredstva	319.167 sit	328.716 sit
Število zaposlenih	4	4
Koeficient	79.792 sit	82.179 sit

Koeficient tehnične opremljenosti dela nam pove, s kolikšno vrednostjo sredstev razpolaga vsak zaposleni. Vrednost za leto 2005 je padla napram letu 2004. Do razlike prihaja zaradi manjše vrednosti sredstev v letu 2005.

Kazalnik finančnega kritja sredstev

Koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev = kapital / osnovna sredstva

Tabela 5.6 Koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev

Gospodarska kategorija	2005	2004
Kapital	154.647 sit	152.447 sit
Osnovna sredstva	129.570 sit	136.012 sit
Koeficient	1,19	1,12

Kazalnik nam kaže, kako so financirane posamezne vrste sredstev. Osnovna sredstva so v celoti pokrita z lastnimi viri, saj je v obeh letih ugotovljen presežek pokritja z lastnimi viri – za 12 % leta 2004 oziroma 19 % v letu 2005.

Kazalnik finančnega kritja obveznosti do virov sredstev

Koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih sredstev = kratkoročna sredstva / kratkoročni dolgovi

Tabela 5.7 Koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih sredstev

Gospodarska kategorija	2005	2004
Kratkoročna sredstva	146.334 sit	149.697 sit
Kratkoročni dolgovi	164.520 sit	176.269 sit
Koeficient	0,89	0,85

Koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti je manjši od 1, kar pomeni, da podjetje iz kratkoročnih sredstev ne krije kratkoročnih dolgov. Da bi lahko podjetje živelo manj tvegano, bi moral koeficient znašati najmanj 2.

5.4.2 Kazalniki v zvezi s poslovnim izidom

Kazalniki v zvezi s poslovnim izidom merijo učinkovitost poslovnega sistema, da opravi zastavljeno nalogo v določenem času. Ugotavljamo jo kot razmerje med potroški in poslovnimi učinki.

Kazalnik gospodarnosti

Koeficient gospodarnosti = prihodki / odhodki

Tabela 5.8 Koeficient gospodarnosti

Gospodarska kategorija	2005	2004
Prihodki	251.130 sit	295.343 sit
Odhodki	248.930 sit	284.916 sit
Koeficient	1,01	1,04

V letu 2004 je v tem segmentu poslovanja podjetje poslovalo pozitivno, leta 2005 je podjetje tudi poslovalo z minimalnim dobičkom, vendar je že na kritični meji. Vsi rezultati, ki so manjši od ena, izkazujejo izgubo ter povedo, da podjetje ne posluje gospodarno.

Kazalnik donosnosti

Koeficient čiste donosnosti kapitala = čisti dobiček / kapital

Tabela 5.9 Koeficient čiste donosnosti kapitala

Gospodarska kategorija	2005	2004
Čisti dobiček	2.200 sit	10.427 sit
Kapital	154.647 sit	152.447 sit
Koeficient	0,01	0,07

Z analizo kazalnika ugotovimo, da je poslovanje v letu 2005 še vedno pozitivno, vendar je padlo napram letu 2004. Glede na trend gibanja je v naslednjem letu možno pričakovati tudi izgubo.

Kazalnik celotne dobičkonosnosti

Celotna dobičkonosnost = prihodki – odhodki / prihodki

Tabela 5.10 Celotna dobičkonosnost

Gospodarska kategorija	2005	2004
Prihodki	251.130 sit	295.343 sit
Odhodki	248.930 sit	284.916 sit
Koeficient	0,01	0,04

Primerjava kazalnikov nam kaže, da se je celotna dobičkonosnost v letu 2005 zmanjšala napram letu 2004, vendar je še vedno nad ničlo. Trenutni rezultat še vedno kaže, da podjetje ustvarja dobiček.

5.4.3 Kazalniki v zvezi s financiranjem

Kazalnik finančne neodvisnosti

Delež udeležnosti kapitala v financiranju = kapital / obveznosti do virov sredstev

Tabela 5.11 Delež udeležnosti kapitala v financiranju

Gospodarska kategorija	2005	2004
Kapital	154.647 sit	152.447 sit
Obveznosti do virov sredstev	319.167 sit	328.716 sit
Delež	48,5 %	46,4 %

Kazalnik finančne neodvisnosti nam prikazuje razmerja kapitala v obveznostih do virov sredstev, ki se je s 46,4 % v letu 2004 zvečal na 48,5 % v letu 2005, kar pomeni, da je bilo financiranje stalnih sredstev in del zalog pokrito s kapitalom in s tem so tuje terjatve v družbi varnejše.

Kazalnik dolgov v financiranju

Delež dolgov v financiranju = dolgovi / obveznosti do virov sredstev

Tabela 5.12 Delež dolgov v financiranju

Gospodarska kategorija	2005	2004
Dolgovi	164.520 sit	176.269 sit
Obveznosti do virov sredstev	319.167 sit	328.716 sit
Delež	51,5 %	53,6 %

Podatek v razpredelnici nam kaže, da se je delež dolgov v financiranju zmanjšal z 53,6 % na 51,5 %. To pomeni, da je podjetje zmanjšalo odvisnost od zunanjih virov financiranja, ampak je pri takšnem deležu dolgov tveganje glavnice in obresti še vedno veliko. Po takšni ugotovitvi lahko sklepamo, da dolgovi predstavljajo 51,5 % od vseh obveznosti do virov sredstev.

Kazalnik finančnega vzvoda

Kazalnik finančnega vzvoda = dolgovi / kapital

Tabela 5.13 Kazalnik finančnega vzvoda

Gospodarska kategorija	2005	2004
Dolgovi	164.520 sit	176.269 sit
Kapital	154.647 sit	152.447 sit
Delež	106,4 %	115,6 %

Delež dolgov v kapitalu nam pove, da je podjetje v veliki meri odvisno od zunanjega financiranja. Delež kapitala se je glede na leto 2004 povečal, delež dolgov pa zmanjšal.

5.4.4 Kazalniki investiranja

Kazalnik osnovnega investiranja

Kazalnik osnovnega investiranja = osnovna sredstva / sredstva

Tabela 5.14 Kazalnik osnovnega investiranja

Gospodarska kategorija	2005	2004
Osnovna sredstva	129.570 sit	136.012 sit
Sredstva	172.140 sit	178.582 sit
Delež	75,3%	76,2%

Iz deleža lahko razberemo, da ima podjetje večino sredstev v osnovnih sredstvih. Delež se je iz leta 2004 nekoliko zmanjšal in to predvsem zaradi zmanjšanja osnovnih sredstev.

Delež zalog v gibljivih sredstvih

Delež zalog v gibljivih sredstvih = zaloge / gibljiva sredstva

Tabela 5.15 Delež zalog v gibljivih sredstvih

Gospodarska kategorija	2005	2004
Zaloge	66.708 sit	63.529 sit
Gibljiva sredstva	146.334 sit	149.697 sit
Delež	45,6%	42,4%

Delež zalog v gibljivih sredstvih se je glede na leto 2004 povečal za 3,2 %. Razlog za to je zmanjšanje gibljivih sredstev v letu 2005 za 2,3 % in povečanje zalog za 5%.

5.4.5 Kazalnik zadolžitve

Kazalnik zadolžitve

Koeficient zadolžitve = dolgovi / sredstva

Tabela 5.16 Koeficient zadolžitve

Gospodarska kategorija	2005	2004
Dolgovi	164.520 sit	176.269 sit
Sredstva	319.167 sit	328.716 sit
Koeficient	0,52	0,54

Koeficient zadolžitve nam pove, da so dolgovi družbe leta 2004 manjši za 6,7 % v primerjavi z 2,9 % nižjo vrednostjo vseh sredstev.

5.4.6 Povzetek vseh kazalnikov

Tabela 5.17 prikazuje povzetek vseh obravnavanih kazalnikov za leti 2005 in 2004.

Tabela 5.17 Povzetek vseh kazalnikov

Kazalniki	2005	2004
Kazalniki v zvezi s sredstvi in obveznostmi do virov sredstev		
Kazalnik sestave sredstev		
<i>Osnovna sredstva</i>	40,6 %	41,4 %
<i>Gibljava sredstva</i>	59,4 %	58,6 %
Kazalnik opremljenosti dela s sredstvi	79.792	82.179
Kazalnik finančnega kritja sredstev	1,19	1,12
Kazalnik finančnega kritja obveznosti do virov sredstev	0,89	0,85
Kazalniki v zvezi s poslovnim izidom		
Kazalnik gospodarnosti	1,01	1,04
Kazalnik donosnosti	0,01	0,07
Kazalnik celotne dobičkonosnosti	0,01	0,04
Kazalniki v zvezi s financiranjem		
Kazalnik finančne neodvisnosti	48,5 %	46,4 %
Kazalnik dolgov v financiranju	51,5 %	53,6 %
Kazalnik finančnega vzvoda	106,4 %	115,6 %
Kazalnik obračanja		
Kazalniki investiranja		
Kazalnik osnovnega investiranja	75,3 %	76,2 %
Kazalnik deleža zalog v gibljivih sredstvih	45,6 %	42,4 %
Kazalnik v zvezi z zadolžitvijo		
Kazalnik zadolžitve	0,52	0,54

6 ZAKLJUČEK

Sestavine letnega poročila v Sloveniji so določene z Zakonom o gospodarskih družbah in s Slovenskimi računovodskimi standardi. Vsebina računovodskega poročila je predpisana, medtem ko vsebina poslovnega poročila ni določena. V poslovnem poročilu večinoma govorimo o prostovoljnih razkritjih, zato je vsebina teh za uporabnike zelo pomembna, pomembno pa je tudi, da podjetje ta razkritja predstavi pošteno.

Letno poročilo je najpomembnejši način komuniciranja z zunanjimi interesnimi skupinami podjetja. Z njegovo pomočjo podjetje enkrat letno predstavi svoje delovanje v poslovnem letu, svoje težave, načrte in možnosti v prihodnosti. Poleg informiranja skuša podjetje s pomočjo letnega poročila prodati svoje delnice, proizvode in storitve in v javnosti ustvariti pozitivno podobo. Da bi letno poročilo doseglo svoj namen, je pomembno, katere informacije podjetje v njem predstavi in kako jih predstavi.

Iz bilance stanja podjetja Koples, d.o.o. lahko ugotovim, da se je stanje gibljivih sredstev v letu 2005 glede na leto 2004 nekoliko zmanjšalo, in sicer predvsem zaradi manjših terjatev do kupcev. Stalna sredstva so se nekoliko zmanjšala pri opredmetenih osnovnih sredstvih, medtem ko so dolgoročne finančne naložbe ostale nespremenjene. Na pasivni strani bilance stanja so se kratkoročne finančne in kratkoročne poslovne obveznosti znižale v primerjavi z letom 2004. Kapital se v letu 2005 ni bistveno spremenil, povečal se je za 1 % in s tem je družba dosegla 1 odstotno donosnost kapitala, kar je za 6 % nižja donosnost kot leta 2004.

Izkaz poslovnega izida izkazuje viden padec prihodkov od prodaje, saj so prihodki od prodaje padli za kar 15%. Stroški blaga, materiala in storitev so tudi padli za 15% napram letu 2004. Čisti dobiček se je znižal za kar slabih 80% in je znašal 2,2 milijona tolarjev, kar je za 8,2 milijonov tolarjev manj kot leta 2004.

Finančni izid oziroma končno stanje denarnih sredstev se je glede na leto 2003 zmanjšalo za približno 40 %.

Iz analize s pomočjo kazalnikov je razvidno, da ima družba skoraj dve tretjini sredstev v gibljivih sredstvih, dobro tretjino pa v osnovnih sredstvih. Donosnost kapitala je v primerjavi z letom 2004 padla za 6 odstotkov, tako da je imelo podjetje v letu 2005 minimalni dobiček. Delež kapitala se je glede na leto 2004 minimalno povečal, delež dolgov pa se je zmanjšal.

Iz rezultatov analize je razvidno, da se je poslovanje družbe poslabšalo, predvsem zaradi manjših prihodkov od prodaje. Vendar so v podjetju optimistični za prihodnost, saj se je promet v začetku leta 2006 bistveno povečal v primerjavi z letom 2005. Podjetje je začelo v začetku leta 2006 kupovati hlodovino in samo žaga deske, kar zelo znižuje stroške blaga.

Določeni ukrepi za boljše poslovanje so že bili sprejeti in čeprav so v lesni industriji težki časi, je podjetje Koples, d.o.o. zdravo in dobro stoječe podjetje, ki z optimizmom gleda v prihodnost.

LITERATURA

- Arfin, F. N. 1993. *Annual reports that pay their way*. London: Pitman
- Glautier, Michel in Brian Underdown. 1997. *Accounting theory and practice*. London: Pitman
- Gray, Rob, Dave Owen in Carol Adams. 1996. *Accounting & accountability*. London: Prentice Hall Europe
- Hočevar, Marko in Aleksander Igličar. 1998. *Osnove računovodstva*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta
- Horvat, Tatjana. 2000. *Priprava letnega poročila za komuniciranje z interesnimi skupinami podjetja*. Ljubljana: Gospodarski vestnik
- IKS, revija za računovodstvo in finance, št.1-2/06, letnik XXXIII, 2006. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
- Kavčič, Slavka. 1997. Računovodske informacije za zunanje uporabnike. *Zbornik referatov*, 29. simpozij o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah. Ljubljana: Zveza ekonomistov Slovenije
- Kokotec Novak, Majda. 1997. *Osnove računovodstva z bilanciranjem*. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
- Koletnik, Franc. 1994. *Analiziranje računovodskih izkazov*. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
- Leksikon CZ. 1998. Ljubljana: Cankarjeva založba
- Malevc, Dane. 2003. *Računovodstvo*. Koper: Visoka šola za management
- Malevc, Dane. 2000. *Kako gospodariti*. Kranj: Moderna organizacija
- Melavc, Dane in Milost, Franko. 2003. *Računovodstvo*. Koper: Fakulteta za Management
- Milost, Franko. 1997. *Računovodstvo in poslovne finance*. Portorož: Visoka šola za hotelirstvo in turizem
- Milost, Franko. 1996. *Računovodstvo in finance*. Portorož: Fakulteta za pomorstvo in promet
- Odar, Marjan. 2002. Poročanje zunanjim uporabnikom računovodskih informacij za leto 2001. *IKS* 29(1-2): 7–21
- Sigband, Norman B. in Arthur H. Bell. 1989. *Communication for management and business*. Glenview: Scott, Foresman and Company

- Slovenski računovodski standardi. 2002. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo in Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
- Sutton, Tim. 2000. *Corporate financial accounting and reporting*. Harlow: Prentice Hall
- Turk, Ivan. 2000. *Pojmovnik računovodstva, financ in revizije*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo
- Turk, Ivan. 1998. *Računovodstvo*. Kranj: Moderna organizacija
- Turk, Ivan in Melavc, Dane. 2001. *Računovodstvo*. Kranj: Moderna organizacija
- Turk, Ivan in Melavc, Dane. 1998. *Računovodstvo*. Kranj: Moderna organizacija
- Vežjak, Blanka. 1998. *Razkritja v letnih poročilih*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije

VIRI

- Koples, d.o.o. *Finančno poročilo Koples za leto 2005*. Poslovni dokumenti, Koples, d.o.o.
- Koples, d.o.o. *Finančno poročilo Koples za leto 2004*. Poslovni dokumenti, Koples, d.o.o.